

Chudí jako „blahoslavení“

Dobře víme, že s pouhou logikou na Ježíšova podobenství, vůbec přirovnání a výroky nevystačíme. Musíme být často připraveni na paradoxy i provokace, v každém případě na to, že vlastní význam vysloveného je až v pozadí nebo spíš v hloubce, zkrátka až za vysloveným. A přitom máme v evangeliích nejedno svědectví o tom, že Ježíšovým slovům nerozuměli nebo špatně rozuměli nejen lidé v naslouchajícím davu, ale dokonce učedníci sami, ačkoli jim Ježíš své výroky vysvětloval zvlášť. Možnost neporozumění nebo špatného rozumění nemůžeme proto tím spíše vyloučit ani při ústním tradování a pak prvním zapisování těchto výroků, a nepochybně ani v případě synoptických evangelií, kde ještě stále můžeme právem předpokládat srdečnou oddanost a také převelikou pečlivost ve volbě řeckých ekvivalentů. Tak třeba nemůžeme nevidět, že v evangeliu podle Matouše se „chudí“ (jakožto nuzní) upřesňuje jako „chudí duchem“, hladoví a žízni vyschlí se mění v hladovějící a žíznící po spravedlnosti. Ukazuje to na to, že místo paradoxu a absurdity se podává vysvětlení rozumné, přičemž se ovšem mění sám význam slova „blahoslavený“: je mu totiž amputována budoucnostní dimenze. Naproti tomu u Lukáše vidíme, že lačníci nejenže nejsou změněni na lačníci po spravedlnosti (a ne po pokrmu), ale že je podtržena provizornost jejich lačnění – a také pláče: blahoslavení, kteří *nyiní* lačníte a kteří *nyiní* pláčete (6, 21). Tím je ovšem právě podtržena ona budoucnostní dimenze a perspektiva. To je vskutku „ježíšovské“, v tom jde Ježíš pronikavě dál než dosavadní židovská tradice, zejména pak „Zákon“. V Příslaví (14,21) čteme, že je blahoslavený člověk, kterýž se slitovává nad chudými, ale Ježíš vidí chudé ne jako ty, nad kterými je třeba se slitovávat a tím dosahovat blahoslavenství, ale připisuje „blahoslavenost“ přímo chudým, protože jejich *bude* (a už začíná být, už „je“) nová vláda, nové „králování“. Ostatně to je asi důvod, proč Lukáš (6, 20) necítí rozpor v tom, zda jde buď o království chudých nebo království boží. (A někdy to adjektivum „boží“ je vůbec vynecháno, dokonce u Matouše 4,23.) Nejspíš tomu je třeba rozumět tak, že ono „království boží“ je právě tím královstvím *bývalých* chudých. (Zase se do toho někdy plete ta „člověčina“, když se to vysvětluje jako „odplata“.)

(Písek, 100226-1.)